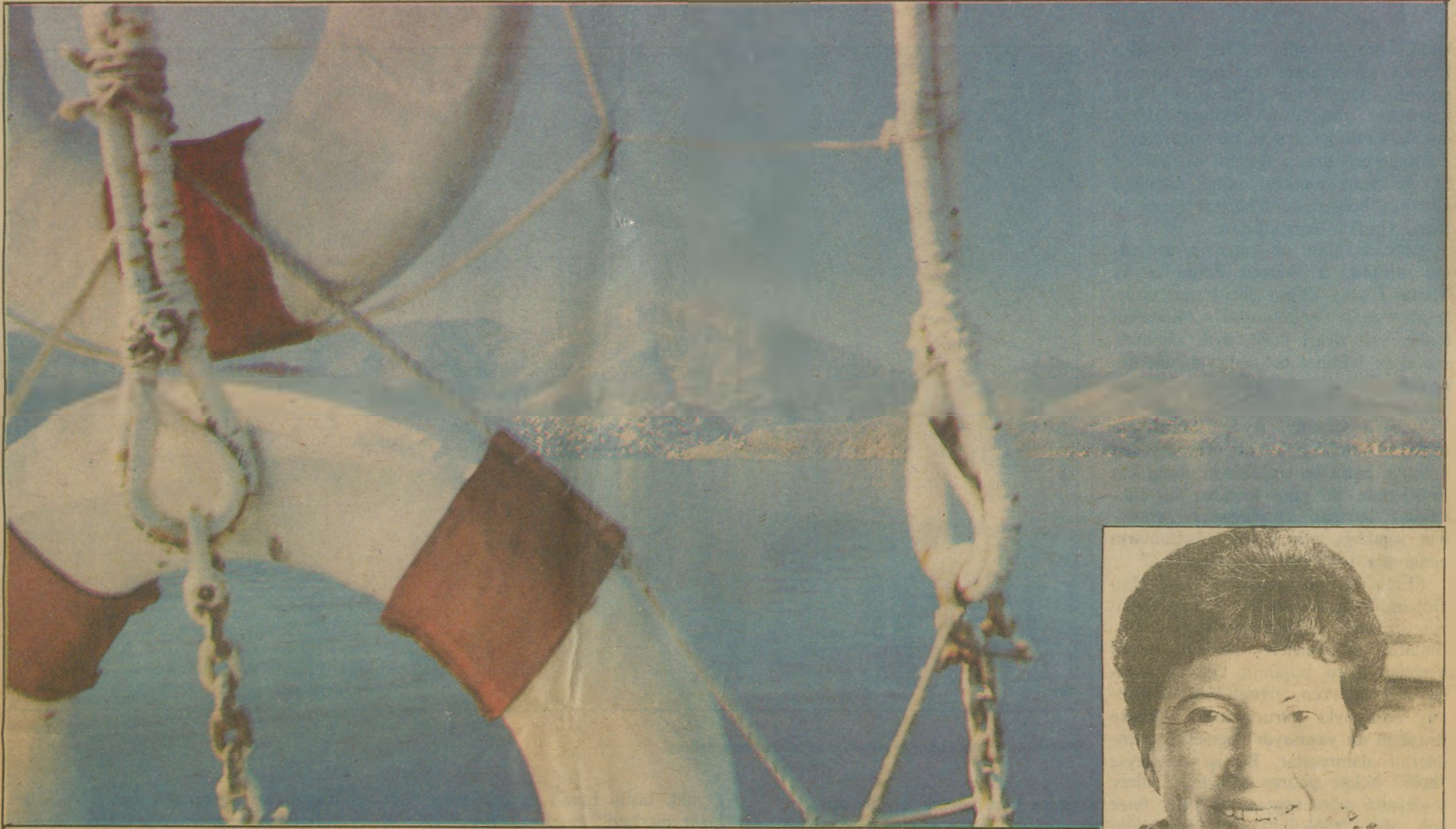

G E Z İ

M Ü R Ş İ T B A L A B A N L I L A R

77.523498

Azra Erhat'ı anarken

Mavi dünyaya yolculuk

“Gelin buraları görün” çağrısını yapmıştı yıllar önce. Ölümünün 10 yılında Azra Erhat'ı sevgiyle anarken, mavi dünyaya doğru bir yolculuk yapalım

Güneş doğarken sarı, gün boyu cıva kıvamında lacivert, akşam üstleri kırılan dalgaların belleri mordur Akdeniz'de.

Çok seversiniz ama ürkersiniz de. Eğer denizdeyseniz, gözlerinizi karaya çevirirsiniz tutunma içgüdüyle. Makilerin çevrelediği ören yerlerini görür, 4 bin yıllık Akdeniz tarihinin hangi bölümüne tanık olduğunuzu merak edersiniz. Sonra savaşlar gelir aklınıza. Denizden kıvrıla kıvrıla girdiğiniz Likya

kenti Aperlai'nin; sarp tepelerle çevre sarılan Olympos'un nasıl zapt edildiğini düşünürsünüz. Sular şarap rengine döndüğünde birer birer kıyıya çekilen tekneleri gördüğünüzde Hesiodos'un (İ.Ö y.y.) kardeşi Perseus'a dediklerini bir daha okur, insanoğlunun Akdeniz'deki serüvenine hayran kalırsınız. Kalkan'da, yaz gecesi rahat bir uyku çekip, sabahın alacakaranlığında dingin bir şekilde uyandığınızda Homeros'u hatırlarsınız: “Kalamaki yıldızla-

rın dünyaya en yakın olduğu yerdir.”

Dinginliğinizin ve Homeros'un görüşünün “nem” olmayışıyla ilintili olduğunu anlarsınız.

Tarihin ve mitolojinin labirentlerinde gezinmeye başladığınız bu rüya anlarında yıllar önce “Gelin, buraları görün” diyen Azra'nımı hatırlarsınız Azra Erhat'ı.

“Mavi Anadolu” ve “Mavi Yolculuk” kitaplarıyla Akdeniz'in taşını toprağını, tarihini yazan Azra'nımla bir

daha yolculuğa çıkarsınız. Dudağınızın kenarına sıkışmış bir tebessümle o koca koca insanların Mavi yolculuklarda uçurtma uçurduğunu okur, sevinç, sevgi ve düşlerine ortak olursunuz.

Braudel, “Akdeniz demek yollar demektir” diyordu. Yine Braudel, Akdeniz'in tarihinin göçebelerle yerleşiklerin mücadelesi olduğunu söylüyordu. Bu uzun ve gözkaştırıcı tarihin en zengin mirasını bırandıran Anadolu, Azra'nım için “Mavi”ydi. Bu mavilik, denizin Anadolu tarihi üstündeki belirleyici etkisine parmak basmak içindi belki de. O, Anadolu'yu denizden keşfetmişti; Sabahattin Eyuboğlu, Balıkçı ve başka arkadaşlarıyla birlikte.

Doğayı, Gökova'yı, Bodrum kıyıları

Mavi yolculuk notları

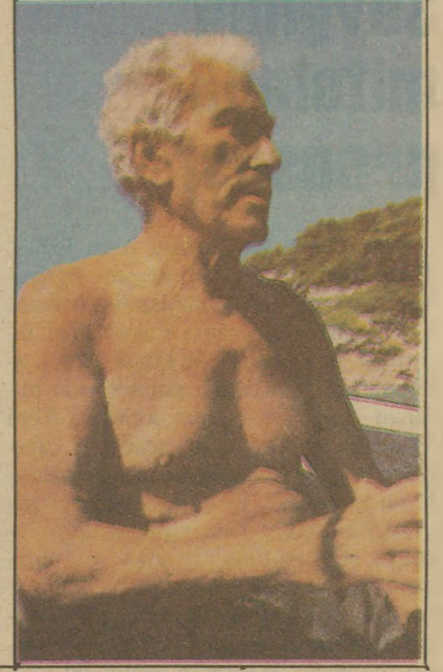
* Azra Erhat, Halikarnas Balıkçısı'nın (1886-1973) anma toplantılarından birinde, Balıkçının "Mavi Sürgün" adlı kitabında anlattığı Çakır Ayşe'yi görmek üzere kısa bir Mavi gezi tertipler. Balıkçının dostları, Bodrum yakınlarındaki Çökertme köyüne gider Çakır Ayşe'yi ziyaret ederler.

*1960'lı yıllarda yapılan Mavi yolculuklardaki tekneler oldukça güç koşullar altında yaşamayı gerektiriyordu. Örneğin "Hürriyet" teknesinde kamara yoktu. Tuvalet ihtiyacı ise Ali Fuat Kaptan'ın teknenin kıç tarafına yaptığı üç tarafı çevrili kabinde gideriliyordu. Tuvaletten çıkınca hemen oradaki kovayla denizden su alıp kabini temizlemek gerekiyordu. Fakat yolcular tekne hareket halindeyken kovayı suya atınca ellerinden kurtulup gidiyordu. Ali Fuat kaptan yedek kovayı çıkarıyor ama bir süre sonra o da denize gidiyordu. Sonunda çözümü buldu kaptan. Kovanın ipine bir firdöndü bağladı!

* Yine o yıllarda teknedeki yemekler yolcular tarafından sırayla yapılıyor, bulaşıklar da aynı şekilde yıkanıyordu. Yemek neyse de bulaşık sevimsiz bir işti. Bir gezide gece geç saatlere kadar yemek yenir, içki içilir. Saat sabahın üçü olmuştur. Bulaşıkların yıkanması gerekmektedir. Sofranın keyfini çıkararak "mutfak nöbetçi"lerinden biri şöyle der: "Biz bu bulaşığı yıkamayacağız. Çünkü saat 03.00. Bugünün nöbetçileri kimlerse onlar yıkasın!"

* Bir bulaşık anısı daha: Yine Hürriyet teknesinde gecenin geç bir saatidir. Yemek yenmiş, içki içilmiş herkese bir yorgunluk çökmüştür. Bulaşıklar ertesi güne bırakılır. Sabah tekne hareket ederken bulaşıklar bir çuvala doldurularak suya atılır, kalın bir sicimle kıç tarafa bağlanır. Bu yeni bulaşık yıkama yöntemini icat eden kişi, "Almanlar ça-

maşırılarını İkinci Dünya Savaşı sırasında böyle yıkıyorlarmış, bulaşık neden olmasın" demektedir. Hareket edilir. Yarım mil kadar yol alınır, çuval parçalanır ve yemek takımı tencere tava ve çatal bıçaklarıyla denizi boylar. Derinlik yaklaşık 80 metredir. Rota değişir en yakın limandan yeni mutfak takımı düzülür.

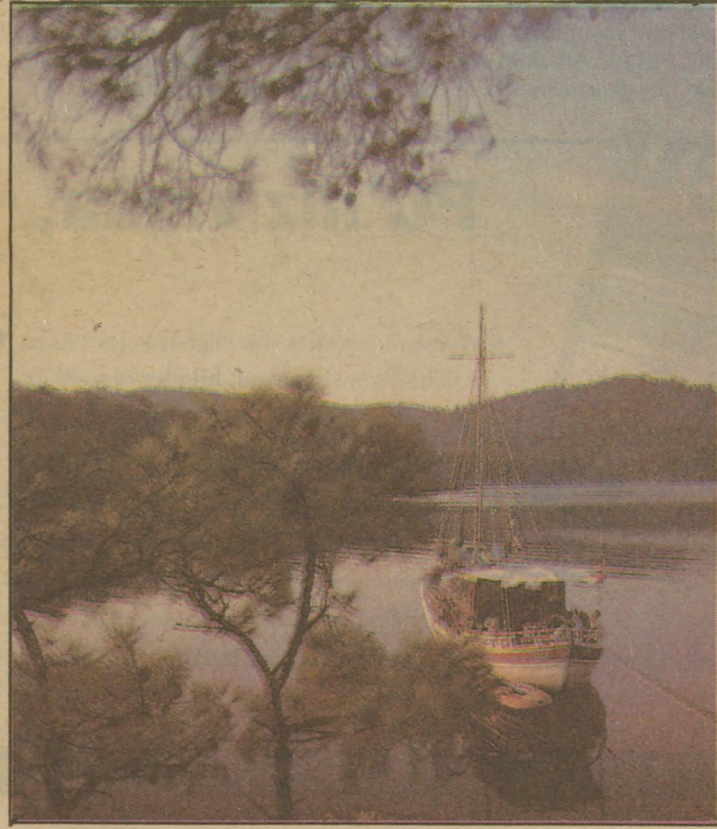
* Bir anı da benden. 6 kişilik bir grupla mavi yolculuktayız. Kaptanlara başından tembih ettiğimiz için hiç bir yerleşim birimine uğramayacağız. İssiz koylarda dolaşacağız. Yolculuğun 9. gününde geziye yalnız katılan bir arkadaş, "şimdi anlıyorum" dedi. "Neyi?" dedim. "Denizcilerin neden deniz kızı gördüklerini!"

* Şimdiki Mavi yolculuklarda kullanılan teknelerde ikişer kişilik kamara var ve duş-tuvaletler ayrı ayrı. Ahçıları var, evdeki gibi sofralar kurabiliyorsunuz. Kaptan, ahçı ya da miço'dan biri her gün dalıyor balık tutuyorlar.

Turlar 7 ve 15 günlük olarak yapılıyor. Fiyatlar sezon başında dolar ya da mark olarak belirleniyor. Bu yaz 7 günlük bir tur (içki hariç) 250 dolardı.

istediği hümanizma inancını "Ecce Homo" (İşte İnsan)da belgelemişti. Bu kitaplar ondan bize kalan değerli yapıtlar. Ama bana sorarsanız Azra'nım'dan kalan güzelliklere iki şey daha eklenmeli: Mavi düşler ve sevinçler.

Azra'nım mavi yolculuksuz düşünülemez. Halikarnas Balıkçısı, Sabahattin Eyuboğlu, Bedri Rahmi Eyuboğlu da

Denizin rengi insanı davet eder nitelikte. Mavi yolculukta bu renge doyuyor insan 'sol üstte). Hürriyet teknesinin Ali Kaptanı (üstte sağda). Akdeniz'in sakin koylarından birinde nazlı naçlı süzülen tekne, fotoğrafçılar için keyifli bir malzeme kaynağı (yanda).

öyle. Onların bu serüvenlerinin en yakın tanıkları "Hürriyet" teknesinin kaptanları Ali ve Ali Fuat Eroğlu'dur. 1960'ın 27 Mayıs'ında denize indiği için "Hürriyet" adını alan bu tekne şimdi yaşlı bir tirhandil olarak mavi yolculuklarını sürdürüyor. Fethiye Körfezi'ndeki Taşyaka koyu'nda, kaya mezarlarının hemen altındaki düzlükte çakıl taşlarıyla

yapılmış kocaman bir göz resmi var, üstünde de şu dizele:

"Seni düşünürken
içimde bin çakıltaşı ısınır"

Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun dizelelerini, 1981 yılının Mavi Yolcuları yazmış oraya. Şimdi herhalde Akdeniz, Azra'nım için dalgalarıyla aynı dizeleleri tekrarlıyordu. ◀

Sevginin mitolojik prensesi

1982 yılında yitirdiğimiz Azra Erhat, 1915 doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Belçika'da tamamlamış, Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ni bitirmişti. Aynı fakültede klasik filoloji asistanlığı ve doçentliği görevlerinde bulunan Azra Erhat daha sonraları Yeni İstanbul ve Vatan gazetelerinde çalışmıştı. Yunan klasiklerinden çevirileriyle tanınan Azra Erhat'ın kaleme aldığı yazıların çoğu Yeni Ufuklar dergisindedir. Homeros'un "İlyada" ve "Odyssea"sını tam metin olarak A. Kadir'le birlikte Türkçeye çeviren yazar, Hesiodos üzerine bir araştırmayı ve Sabahattin Eyüboğlu ile birlikte yaptığı iki çeviriyi kapsayan "Hesiodos Eseri ve Kaynakları"nı 1977 yılında yayımlamıştı. Erhat gezi yazılarını, "Mavi Anadolu" ve "Mavi Yolculuk"ta; denemelerinin

bir kısmını "Ecce Homo (İşte İnsan)" ve "Sevgi Yönetimi" kitaplarında toplamıştı. Azra Erhat'ın değerli çalışmalarından biri de "Mitoloji Sözlüğü"dür. Can dostu Halikarnas Balıkcısı ile yazışmalarından oluşan "Mektuplarıyla Halikarnas Balıkcısı" ve çocuklar için kaleme aldığı "Troya Masalları" ölümlünden bir yıl önce yayımlanmıştı. ◀

'Mavi yolculuk artık turlaştı'

Orhan Duru (Gazeteci): "Mavi yolculuğa başlangıç tarihini 1965. 1980 yılından sonra kestim. Teknelerde beraber olduğum insanlar arasında Melih Cevdet Anday, Önay Sözer, Füreye Koral, Robert Hanhegger, vefat edinceye kadar en başta Sabahattin Bey vardı. Onunla birlikte olmak, sohbetlerine katılmak çok keyif vericiydi. Sabah saat ikilere kadar sohbetler sürerdi. Bizim gibi tembelleri de bazı yerleri ziyarete zorlardı. Bir defasında 3 saat dağa tırmandığımı hatırlıyorum. Olimpos'un tepesinde çırallar denilen bir yer var. "Ateşleri görüp geleceksiniz" dedi. Biz güneşin altında dağlara tırmandık durduk. Mavi yolculuk böyle birçok anıyla geçiyor. Şimdi oralarından geçerken bakıyorum da turizme rağmen yine doğa güzel, bir türlü yok edemiyorlar. Güçlü doğa ticarete karşı tüm gücüyle direniyor".

Gürol Sözen (Sanatçı): "1970'lerin ortalarında mavi yolculuğa başladım. Bedri Bey dönemiydi. Ancak onlarla aynı teknede yolculuk yapmadım. En son geçen yaz mavi yolculuğa katıldım. Bu dönem içinde denizden hoşlanmayan bir ulus denize ilgi duymuştu. Önceleri kıyıya kimse gitmezdi. Bir moda olarak Bedri Rahmi ve Sabahattin Eyüboğlu, Azra Erhat'la mavi yolculuk baş-

ladı. Daha sonra aydınlar da yolculuğa çıktı. Yozaştı demek istemiyorum, denizi sevmek güzel. Ama turlar işi öyle bir hale getirdi ki, adam helikopterle mavi yolculuk yaptım diyor. Bu mavi yolculuk değil tabii, denizle kıyıların uygarlıklarının birleşimi olmalı mavi yolculuk. Eski tadı kalmasa da yine de doğayla başbaşa keyifli anılar yaşayabiliyorsunuz. Bir keresinde denizciler ilginç bir kentten söz etti. Sıcaktan kaçmak için akşama doğru yola çıktık. Adamin ayağında tok-yolar. Yarım saatlik yol dedi. Tepeleri inip çıkmaya başladık. İki saat oldu. Ateş altılarını gördük. Denizci yürümeye devam ediyordu. Yanımızdaki kız dönmeye kalktı. Üç buçuk saat sonra arka limana ulaştık, çok ilginç bir yerdi. Dönüşte ben arkadaşlarıma anlatacağımı tasarlarken onlar beni konuşturmamayı kararlaş-tırılmışlar. Geldik, kimse birşey sormuyor, ben anlatmak için çathıyorum. O gece ben gördüklerimi, yolda karşılaştığımız yabancı domuzlarını anlatmak için birini aradım durdum".

Jale Parla (Öğr. Gör.): "Mavi Yolculuk'a ilk kez 1980 yılında, Hürriyet adlı tekneyle çıktım. Bu teknede Ali ve Fuat kaptanlarla yapılan her yolculuk hoş sürprizlerle dolu. 1980'den bu güne dek üç yaz dışında Mavi Yolculuk'a katıldım, çoğu da Hürriyet'eydi. Bu yıl koyların kirlendiğine şahit oldum. Koylar ticarileşmiş, gazinolarla dolmuş. Gördüğüm kadarıyla yolculuk artık tura dönüştü. Mavi Tur diyorlar şimdi. Yolculuk sözcüğünün taşıdığı anlam bitti."

PC'niz varsa, PC WORLD'ünüz de olmalı. Türkçe programlarınız da!

Klavyesi, monitörüyle bir bilgisayar, tek başına "bilgisayar" değildir! Onu çalıştıracak yazılımlar ve daha etkin kullanacak bilgiler olmadıkça!

PC kullanıcılarının güvenilir dergisi, bilgisayar dünyasının en popüler yayını **PC WORLD/Türkiye**, sadece yazıları ve incelemeleriyle PC'nizden maksimum yarar elde etmenizi sağlamakla kalmıyor, aynı zamanda abonelerine tam verimle kullanacakları **Türkçe yazılımlar** da sunuyor...

PC WORLD'de abone olun, PC dünyasını herkesten önce izleyin, **HalOfis** entegre sisteminin kimi yazılımlarını bedava, kimi yazılımlarını da çok ucuza edinme şansına sahip olun. Grafik ortamda,

Türkiye için üretilmiş programlarla çalışın... Unutmayın, sadece PC WORLD/Türkiye aboneleri, uluslararası kalitede profesyonel yazılımlara, **HalOfis'e** inanılmaz koşullarda sahip olacak...

Ayrıntılı bilgi, **PC WORLD/Türkiye'de...**

PC WORLD A B O N E F O R M U

- Çıkacak ilk sayıdan itibaren abone olmak istiyorum.
- Halen aboneyim. Aboneliğimin uzatılmasını istiyorum.
- Bir yıllık abone bedeli olan **150.000 TL** Vİ.
- İstanbul VAKIFLAR BANKASI Mecidiyeköy Şb. 20076+2
- Ankara İS BANKASI Dikimevi Şb. 374757
- POSTA ÇEKİ LİFT Şti. Ankara 5285+3 no.lu hesabına yatırdım. Makbuzum fotokopisi ektedir.

Adres: Eski Osmanlı Sokak
Dilan Sitesi A Blok 8/11 Mecidiyeköy İstanbul

Adı/ Soyadı / Firma

Adres

V.D. No

Tel

Posta kodu

